

”Madens fremtid – er vores fremtid”

Projekt for Det Fælles Bedste

Projektbeskrivelse

Projekt om Mad – ”Madens fremtid er vores fremtid”

1. Baggrund og formål

Danmark og verden har en industriel fødevarerproduktion der, hvis vi fortsætter som nu, inden for dette århundrede vil ødelægge planeten og undervejs skabe klimaforandringer, flygtningestrømme, muldflugt og sult. Den vil forårsage regionale borgerkrige og konflikter, en massiv social ulighed globalt, udryddelse af biodiversitet samtidig med at den forgifter jorden, havene, drikkevandet og fødevarerne¹.

Da 11.000 forskere fra 153 lande i nov. 2019 udsendte deres fælles advarsel om, at *Planet Earth* og dermed menneskeheden står over for planetære katastrofer - *climate emergency* - udpegede de fødevarer som et af de seks vigtigste områder, hvis omstilling er afgørende for klodens fremtid².

I filmen "*Kiss the Ground*" om det industrielle landbrugs konsekvenser for klima, fremtidens fødevarerforsyning og om regenerativt landbrug som det oplagte klimavenlige alternativ er en af pointerne, at planeten med de nuværende dyrkningsmetoder har 60 års høste tilbage, pga. den muldflugt og jorderosion, det industrielle landbrug forårsager³. Set i lyset af den forventede befolkningstilvækst fra 7,8 til 10 mia. mennesker i 2050 vil det være en katastrofe.

Formålet med projektet

Vores projekt forsøger at samle den bedste viden om disse sammenhænge, at formidle denne viden bredt, samle et større netværk af organisationer omkring konkrete omstillingshandlinger og i fællesskab formulere en samlet handlingsplan, en slags drejebog for omstillingen til en biodivers og klimavenlig madproduktion henholdsvis -forbrug, der er socialt retfærdig.

Projektet skal samtidig opstarte *Omstillingsgrupper* omkring fødevarer. Grupperne vil bestå af relevante parter fra civilsamfund, offentlig, forskere og privat sektor. Deres opgave er at opspore alle de led i værdikæderne fra jord til bord og retur til jord, hvor vi kan skabe forbedringer ift. ressourceforbrug, klima og biodiversitet. Vise hvordan supermarkeder, restauranter, private husholdninger, offentlige kantiner, fødevarerproducenter, landbrug, transportvirksomheder i branchen osv. hver især kan gøre noget, som både er realistisk økonomisk, ressourcemæssigt og set i forhold til de givne betingelser.

Ud fra dette er tanken at skabe handlinger, understøttet af flest mulig aktører, lige fra husholdninger, landbrug og fødevarerproducenter til lokale byråd og gerne Folketinget.

Indholdet i hovedoverskrifter

1. Et seminarforløb med relevante temaer om de største udfordringer og de mest konstruktive løsninger. Planlagt til perioden **september 2022 til marts 2023** med formulering af politikker og viden til relevante aktører
2. Formulering af drejebog for omstilling af madproduktion og -forbrug. Løsninger og handlinger koordineres gennem efteråret '22 med inputs fra alle bidragende og samles på fælles temadag på Christiansborg for 15 ngo'er, organisationer og forskere - temadag i **marts 2023**, gennemskrivning og færdiggørelse april-maj 2023.
3. Besøg i Omstillingsbyen Amsterdam – **april 2023**
4. Opstart af Omstillingsgrupper med relevante repræsentanter for civilsamfund, offentlig, forskere og privat sektor omkring etablering af cirkulær økonomi og klimavenlig økonomi for madens værdikæder i Aarhus Kommunes fødevarerforsyning og -forbrug, fra jord til bortsælfelse. Tidshorizonten er **marts 2023 til december 2023**
5. Global webkonference med udveksling af erfaringer fra projektet koblet med andres erfaringer på feltet. Konferencen afholdes sammen med Kate Raworth, Rob Shorter og Doughnut Economics Action Lab, DEAL i England, og formidles til C40 netværket af Doughnut byer i verden, **oktober 2023**

2. Projektaktiviteter

Del 1: Seminarforløb, september 2022 - marts 2023

Projektet samler nogle af de bedste og mest kompetente forskere og praktikere i Danmark om at formidle og beskrive problemerne og parre dem med nødvendige løsninger og praktiske handlinger. Det starter med:

Et halvt års Seminarforløb. Herigennem opbygges og formidles en fælles fond af viden om de største udfordringer og de

¹ Jf. fx FN's omfattende analyse af verdens fødevarerproduktion: IPES FOOD: "From Uniformity to Diversity", juni 2016, https://www.agroecologynow.com/wp-content/uploads/2016/06/UniformityToDiversity_FullReport.pdf

² Advarslen blev bragt i tidsskriftet Bioscience, se <https://academic.oup.com/bioscience/article/70/1/8/5610806> og omtalt i The Guardian <https://www.theguardian.com/environment/2019/nov/05/climate-crisis-11000-scientists-warn-of-untold-suffering>. Advarslen er siden blevet gentaget og opdateret i 2021, se Bioscience <https://academic.oup.com/bioscience/article/71/9/894/6325731>

³ Findes som film på netflix; se trailer <https://kissthegroundmovie.com/> Filmens hjemmeside findes her <https://kisstheground.com/>

bedste løsninger inden for madproduktion og -forbrug til dem, der skal handle og omstille: Forbrugere og ngo'er, landbrug og fødevarereproducenter, virksomheder og detailhandel, kommuner, tænketanke, forskere og politikere.

Projektet samler årtiers forskning og praktisk viden i en række overskuelige koncentrerede 'maggieterninger' fordelt på 12 temaer. Denne viden og forslagene til, hvordan vi løser problemerne i praksis, formidles ud til et bredt netværk af organisationer og aktører inden for mad området. Seminaret behandler:

Centrale temaer omkring problemer og udfordringer:

- * Konsekvenserne af konventionelt landbrugs dyrkningsmetoder for fødevarerforsyningen globalt og i Danmark, for klima, natur, miljø, jord, hav og biodiversitet
- * Hvordan ser værdikæderne ud fra jord til bord? Og hvor er der tale om forurening, ressourcspild, overforbrug, ødelæggelse af lokalsamfund, hvor skaber fødevarerproduktionen ulighed og fattigdom etc.
- * Hvem ejer dansk landbrug og hvem kontroller dets ressourcer. Hvem er landmændene i dag og i fremtiden og hvordan ser det typiske landbrug ud/hvad producerer det?
- * Agroindustriens magt og interesser i DK og globalt
- * Kemi, pesticider, kunstgødning og genmodificerede organismer (GMO)⁴
- * Landbrugspolitik i DK, EU og globalt
- * Forbrugervaner og -vaner. Fødevarernes kobling til kultur- og livsstilmønstre
- * Social ulighed forårsaget af verdens fødevarerproduktion
- * En betydelig del af vores fødevarerforsyning kommer fra havene, som stadig tydeligere trues af havdød pga. overfiskeri, havbrug, forurening (fra landbrug, industri, energi og husholdninger), opvarmning og forsurening. Hvad er udsigterne for fremtidens fødevarerforsyning fra havet?

Centrale temaer omkring løsninger

- * Overordnet spørger vi: Hvordan kan fremtidens landbrug være en del af klimaløsningerne og understøtte biodiversiteten? Skabe mere lighed, beskæftigelse og liv på landet? Hvad skal og/eller kan ændres og hvordan? Hvem kan gøre hvad? – landbrug, Folketing, byråd, ngo'er, forbrugere, supermarkeder, forskningen osv.?
- I forlængelse heraf spørger vi, hvordan havet og dets ressourcer kan være en del af fremtidens klima- og biodiversitetsløsninger. Blandt løsninger vil fx være:
- * Jordreform – hvordan får vi overhovedet indflydelse på vores land og dets dyrkning igen.
 - * Permakultur og regenerativt jordbrug som dyrkningsform
 - * Dyr og planter i nye samspil.
 - * Omstilling af madvaner i husholdninger, restauranter, supermarkeder, kantiner
 - * Fremtidens små, intensivt dyrkede landbrug – Godt landmandsskab / modeller a la Andelsgaarde og Fællesjorden i Køge Kommune⁵
 - * Finansiering: Opkøb og udstykning af landbrug - Økologiske Jordbrugsfonde
 - * Forbruger- og producentorganisering: Fødevarerfællesskaber, kooperativer og andelsbevægelse, landshare-modeller
 - * Hvordan skaber vi havplaner, der reelt beskytter havet, dets økosystemer og ressourcer.
 - * Hvordan genskaber vi havenes biodiversitet og liv gennem fx fredning, naturreservater og naturpleje.
 - * Hvordan etablerer vi rammer omkring skånsomt kystfiskeri, overvågning, fællesejede fiskerfartøjer, og et samlet kooperativt system fra havet til forbrugeren.

Ovenstående er samlet i centrale 12 temaer, hvor hvert tema repræsenterer et sæt af udfordringer og formulerer et tilsvarende sæt af løsninger. Primære fokus er mad fra landbrug; 2 af de 12 temaer handler om hav og fødevarer⁶

⁴ Se fx 14 forskere i et nyt studie om verdens brug af kemikalier, som presser os ud over den af de 9 planetære grænser, der handler om kemi: "Outside the Safe Operating Space of the Planetary Boundary for Novel Entities", <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.est.1c04158#> - Omtales i artiklen "Banebrydende studie: Verdens brug af kemikalier presser kloden langt over dens grænse" fra Økonu.dk 18. jan 2022: <https://nyheder.okologi.dk/politik-og-udvikling/banebrydende-studie-verdens-brug-af-kemikalier-presser-kloden-langt-over-dens-graense>

⁵ Se fx beskrivelser af de nævnte løsningstyper i *Folkeavisen for et Bæredygtigt Danmark*, 2021, udgivet af Det Fælles Bedste, s. 22 ff samt s. 68 "Fra fælleshave til kulstoflagrende bydel", <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2021/08/Folkeavisen-2021-web.pdf> - se eksempler på kooperativer og andelsbevægelsesorganisering i Gjerding og Rask: "Kooperativ Håndbog", Forlaget Nemo

⁶ I "Seminarforløb for Madprojektet" har vi konkretiseret disse 12 temaer; den vedlægges

Deltagere i seminarforløbet:

50-100 personer. Engagerede borgere, ngo'er, lokalsamfund, forvaltningsrepræsentanter, undervisere og kursister ved landbrugsskoler og andre relevante uddannelser, forskere ved universiteter, virksomheder. Eksempelvis:

* Medlemmer af NOAH, Frie Bønder Levende Land, Greenpeace, Køge Fælles Jord, Foreningen Regenerativt Jordbrug, Dansk Vegetarisk Forening, Foreningen Andelsgaard, Permakultur Danmark, Levende Hav, Mellempfolkeligt Samvirke, Institut for X, Frontløberne, Danmarks Naturfredningsforening, Den Grønne Ungdomsbevægelse, Klimabevægelsen, Miljøforeningen BLAK, Broen til Fremtiden, Landsforeningen mod Svinefabrikker, Doughnut Economics Action Lab (DEAL, UK), repræsentanter for byens mange fællesråd og bæredygtige lokalsamfund i regionen.

* Medarbejdere, forskere og studerende ved Aarhus Universitet, Kalø Landbrugsskole, AU Foulum, RUC.

* Medarbejdere ved Aarhus Omstiller, Region Midt, DK2020, Industri & Landbrugsforvaltningen i Aarhus, Miljø og Natur forvaltningen.

* Repræsentanter for Kooperationen, Agro Food, Salling Group med Føtex, Bilka og Netto, COOP, lokale og regionale omstillende virksomheder, landbrug, gartnerier og fødevarereproducenter.

Oplægsholdere: Fra Aarhus Universitet / Kalø Landbrugsskole / foreningen Frie Bønder Levende Land, FBLL / foreningen Permakultur-Danmark / Mellempfolkeligt Samvirke, MS / Det Fælles Bedste / NOAH / Landbrugets organisationer / Landbrugsministeriet / Tænketanken Hav / Tænketanken Geohav / Ekspert / repræsentanter for politiske partier der arbejder seriøst med disse temaer i Folketing og EU-Parlament. Undervejs laves 1-2 opsamlingsheats, hvor fx politikere fra Byrådet i Aarhus får mulighed for at deltage. Det tilrettelægges som 'maggieterninger' af vidensdeling.

Form: Hver 2. uge mødes den gruppe, der følger seminarforløbet til 3½ timers oplæg og debat med ½ times pause undervejs gennem i alt 6 måneder fra sept. 2022 til marts 2023. I alt 12 gange. Hver gang har et tema med oplæg varierende fra 3 kvarter-1½ time, herefter feedback og spørgsmål efterfulgt af dialoger mellem kursisterne, opdelt i grupper. Via grupper og plenum formuleres fælles løsningsforslag i forhold til de enkelte tematikker. Disse formuleres på skrift, gemmes og formidles videre til de der formulerer drejebog.

Oplæg og debat foregår i et ligeværdigt miljø af dialog med fokus på at opbygge fælles viden og løsninger.

Seminarforløbet placeres hverdage **kl. 16.30-20.00** med en halv times pause til en sandwich

Videoptagelse: De enkelte gange streames og lægges ud på Det Fælles Bedstes YouTube kanal

<https://www.youtube.com/channel/UCTmCfqnz-5Ygr-5RA87008Q>, så mange kan følge forløbet. Her ligger i forvejen Doughnutkonferencens oplæg med Kate Raworth, webinar om fremtidens bæredygtige trafik m.v.

Sted: Vi starter de første gange med at mødes ét sted, men skifter undervejs til flere forskellige steder for at formidle initiativets bredde og diversitet. *Eksempelvis* Elværket i Aabyhøj, Søauditoriet på Aarhus Universitet, Remisen på Godsbanen, Frontløbernes koncertrum, Koncertrummet i Institut for X, DOKK1, Kalø Landbrugsskole, Solsalen på Fjordsgade Skole, Petersborg fælleshuset i Andelssamfundet i Hjortshøj, Rådhusalen i Aarhus Rådhus.

Del 2: Drejebog for omstilling af fødevarereproduktionen, marts 2023

Seminarforløbet følges op af en Drejebog for omstillingen. Gennem efteråret 2022 samles en række ngo'er på området i et samarbejdende netværk.

En gruppe på 15 ngo'er og forskere på området formulerer i fællesskab en samlet handlingsplan, en slags Drejebog for omstillingen til en biodivers, cirkulær og klimavenlig madproduktion, der er socialt retfærd og økonomisk realistisk. Den indeholder konkrete forslag til lovreformer og omstillingshandling. De løsninger, der er formuleret under Seminarforløbet, indgår i Drejebogen. Alle input formidles og kommenteres indbyrdes, hvorefter de gennemdrøftes på en fælles temadag på Christiansborg marts 2023. Temadagen forberedes og tilrettelægges med støtte fra projektledelsen i Det Fælles Bedste. Derefter sammenskrives det hele til et fælles dokument, ligeledes med støtte fra Det Fælles Bedste, april og maj 2023.

Drejebogen formidles herefter ultimo maj til de vigtigste aktører på feltet: Folketinget og landets Byråd.

Landbrugsorganisationer og madproducenter. Forskere og universiteter. Relevante ngo'ere og forbrugerorganisationer.

Repræsentanter for forbrugere, husholdninger og borgergrupper. Til Salling Group, supermarkeder og andre større spillere på detailhandelen. Samt udvalgte frontløbere blandt restauranter, cafeer og kantiner.

Drejebogen vil rumme konkrete og praktiske forslag til eksempelvis: Lovreformer i Folketinget / byrådspolitik / indretning af biodiverse og klimavenlige landbrug med nye dyrkningsformer / omstilling fra kød- til plantebaseret madproduktion / nye ejerformer og opkøb af jorden / virksomhedernes omstilling til cirkulær økonomi / det offentliges medvirken fx via kantiner og madordninger / forbrugere og husholdningers rolle / skolernes medvirken / opgaver for forskningen.

I de tilfælde, hvor de 15 organisationer m.v. ikke kan nå til enighed på bestemte områder opstilles et antal mulige scenarier med løsninger.

Det er foreninger som Frie Bønder Levende Land, Foreningen Regenerativt Jordbrug, Permakultur Danmark, Dansk Vegetarisk Forening, Greenpeace, NOAH, Køge Fælles Jord, Mellempøkeligt Samvirke, Foreningen Levende Hav, Foreningen Andelsgaarde, Doughnut Economics Action Lab, DEAL, jf. bilag med foreløbige samarbejdspartnere.

Centrale temaer i dette kan være:

Nye klimavenlige dyrkningsformer – Hvad kan producenterne hver især: økologi, regenerativt jordbrug, skovlandbrug, conservation agriculture, permakultur, 'godt landmandskab', pløjefri dyrkning, nye samspil mellem planter og dyr?

Hvordan kan forbedrede rammer omkring fødevarereproduktionen understøtte en omstilling, eksempelvis:

En samlet jordreform / urban farming i alle byer / mad, dyr og dyrkning på skoleskemaet / økologiske fødevarerfællesskaber med lokal madforsyning / oprettelse af andelsgaarde / statslige jordbrugsfonde / kooperativer og kæder af samarbejdende kooperativer / opkøb af jord og etablering af småbrug / udfasning af fossil energi og indfasning af vedvarende energi i landbruget m.v. / nye klimavenlige landbrugsuddannelser / nye regler for opkøb af landbrugsjord (kun danske opkøb) / bopælspligt ved alle former for landbrugsejendomme / retvisende CO₂-afgifter på mad / lønningsforhold uden social dumping / klimamærkning af al mad / lokaliseringreformer / liv på landet / max grænser for husdyr-antal specielt svin og køer / regler for tilstrækkelig tid for dyrene udendørs, kvælstofregulering, regulering af pesticider og roundup.

Del 3: Besøg i Amsterdam, 4 dage i april 2023

Amsterdam er i færd med at implementere cirkulær økonomi og en gennemført klimavenlig økonomi, der holder sig inden for de planetære grænser samtidig med at den overholder FN's 17 verdensmål. I forbindelse med Doughnutkonferencen i Aarhus 8. sept. 2021 etablerede vi et samspil med Marieke van Doorninck, der er viceborgmester i Amsterdam og aktiv i netværket af omstillingsbyer tilknyttet DEAL (Doughnut Economics Action Lab) i England. DEAL arbejder som globalt sekretariat med det mål at implementere klimavenlig økonomi i C40 netværket af verdens storbyer, der ønsker at forpligte sig i forhold til omstillingen til bæredygtighed.

Amsterdam med dens 8. mio. indbyggere arbejder som by med cirkulær økonomi inden for 3 værdikæder, bl.a. inden for fødevarer. Vi besøger dem 20-30 personer i 4 dage (hertil: 2 dages transport) og bliver inspireret af deres praksis. Besøget er forberedt så Amsterdams bystyre viser os rundt til de bedste eksempler på god praksis.

Deltagere: Politikere fra Aarhus Byråd samt Folketinget, repræsentanter for Aarhus forvaltning. Deltagere fra NGO'er, borgere, Institut for X, Grobund, AIH, studerende, undervisere, forskere, erhvervsrepræsentanter.

Del 4: Omstillings- eller Doughnutgrupper – omstilling i praksis inden for madens værdikæder, fra jord til bord og tilbage til jord, marts 2023 – december 2023

Der nedsættes Omstillingsgrupper med deltagelse af repræsentanter for civilsamfund, forskning, offentlig og privat sektor i Aarhus Kommune og lokalområde. Eksempelvis supermarkeder (Salling Group, COOP m.v.), repræsentanter for cafeer og restauranter, offentlige kantiner, fødevarereproducenter, landbrug, gartnerier, fællesråd, en række ngo'er, forskning.

Deres opgave er at opspore alle de steder i værdikædernes enkelte led fra jord - bord - jord, hvor det er oplagt at skabe forbedringer i forhold til ressourceforbrug, klima, miljø og biodiversitet. Processen skal resultere i et katalog af konkrete eksempler på, redskaber til og aftaler med centrale aktører om, hvordan den enkelte aktører kan handle, realistisk (også i forhold til økonomi og bundlinjer) og virkningsfuldt, så det giver vigtige effekter ift. ressourceforbrug og klimapåvirkning.

Aarhus Byråd involveres i dette, så Byrådet inspireres til at vedtage beslutninger, der understøtter sådanne omstillinger i praksis.

Herigennem opnås konkrete og praktiske erfaringer på aktørernes muligheder, eksempelvis:

* supermarkeder – kan indføre klimaapps / anvende madspild til kompost hhv. bispisninger af byens hjemløse, fattigste eller marginaliserede / kan omlægge varesortimenter / ændre reklamer / klimamærke fødevarer etc. / indføre klimavenlig emballage eller undgå emballage / ændre kølesystemer

* restauranter, cafeer og kantiner – kan omlægge menuer til langt mere plantebaseret og lokalt produceret mad / reducere madspild gennem cirkulære tiltag

* fødevarereproducenter, gartnerier, landbrug kan indgå i aftaler omkring klimavenlig dyrkning / lokal produktion / korte værdikæder

* transportvirksomheder i branchen kan starte med langt mere bæredygtig transport: el-cykler bygget til lokal transport af op til

2 tons varer / lastbiler på strøm baseret på deleordninger etc.

* et antal husholdninger indgår som praktikanter i forsøgsordninger: omlægger familiernes madvaner / køber ind på nye måder / indgår i fælles fødevareforeninger baseret på økologi og klimavenlige madvarer / deltager i madkurser.

* forskning medvirker centrale steder i værdikæderne, hvor der mangler ny viden og formidling af eksisterende viden.⁷

Resultatet er et forsøg på i et tværsektorielt samarbejde og i samspil med Aarhus Byråd at omstille ud fra Omstillingsgruppernes anbefalinger. Få supermarkederne til at minimere madspild, restauranter og kantiner til at servere langt mere plantebaseret mad osv. Gøre Aarhus til eksperimentarium for "Fremtidens bæredygtige mad"

Madens værdikæder ser vi principielt skitseret som følger:

Jorden, landet og skovene > plante- og kødproduktion og -bearbejdning samt råstoffer til produktionen → transport → supermarkeder → privat husholdninger → cafeer, restauranter, kantiner → madspild, genbrug → affald → hhv. til kompostering.

Del 5: Webkonference og erfaringsudveksling med Kate Raworth og DEAL-sekretariatet i England, oktober 2023

September 2023 tager en gruppe fra projektet til en by i C40 netværket for at dele og udveksle erfaringer fra projektet med DEAL sekretariatet ved møde med økonomen Kate Raworth og sekretariatsleder Rob Shorter samt repræsentanter for C40-netværket.

Vi arrangerer erfaringsudvekslingen som en eller flere internationale webkonferencer for Netværket af Verdens Doughnut Byer i samarbejde med Doughnut Economics Lab, DEAL, for at dele erfaringer og viden fra projektet, dets resultater og vanskeligheder. Konferencens deltagere er repræsentanter fra de mest aktive af C40-netværkets storbyer. Konferencen er en erfaringsudveksling med fokus på inspiration, feedback til projektet og konkrete eksempler på omstillinger og nye former for samspil mellem civilsamfund, forskning, offentlig og privat sektor.

Kate Raworth og Rob Shorter fra DEAL deltog i Doughnut konferencen i Aarhus, sept. 2021, som Det Fælles Bedste og 4 andre ngo'er planlagde. Det Fælles Bedste er en del af organisationen DEAL, *Doughnut Economic Action Lab*, der har til formål at implementere klimavenlig økonomi inden for C40 netværket af verdens omstillende storbyer.

3. Målgrupper

Projektet har følgende målgrupper:

- Målgruppe for undervisningsforløbet: fx borgere, ngo'er, lokalsamfund, forvaltningsrepræsentanter, undervisere hhv. kursister ved landbrugsskoler og universitet, landbrugere, virksomheder, forvaltning, forskere. I forbindelse med 'opsamlingsheat', dvs. seminaret i maggie-terning: Politikere og forvaltning
- Målgruppe for Amsterdam besøg: Politikere, forvaltninger, ngo'er, borgere, studerende, undervisere, forskere, virksomheder og erhvervsorganisationer
- Målgruppe for Omstillingsgrupper:
 - * Erhvervsliv – repræsentanter for cafeer, restauranter, fødevareproducenter m.v.
 - * Civilsamfund: ngo'er, borgere og husholdninger, universiteter, uddannelsesinstitutioner, landsbyer
 - * Offentlig: Forvaltning, kantiner, politikere, forskere
- Målgruppe for drejebog: Politiske partier, ordførere i Folketinget, landets byråd, landbrugets organisationer og erhverv, universiteter, tænketanke, ngo'er, lokale borgerorganisationer, bæredygtige lokalsamfund, omstillingsinitiativer på borgerniveau

4. Forventede resultater af projektet

Projektets forventede resultater er:

1. **Formulering og formidling af central viden** omkring henholdsvis de vigtigste udfordringer knyttet til dagens fødevareforsyning og de vigtigste løsninger. Begge dele baseret på bedste aktuelle forskningsviden. Vi laver undervejs 1-2 'opsamlingsheat' specielt for interesserede politikere henholdsvis forvaltning i Aarhus.

⁷ Se eksempelvis artiklen "Danmark skal være en stormagt for produktion af plantebaserede fødevarer" Information 11. nov. 2020 <https://www.information.dk/debat/2020/11/danmark-vaere-stormagt-produktion-plantebaserede-foedevarer>

2. **Formidling af løsninger** formidlet videre ud i centrale netværk. Bl.a. til landbrugsskoler, universiteter, forskningsnetværk, forvaltninger i Aarhus kommune, Region Midt, tænketanke som Tænketanken Hav, RGO og CONCITO, til ngo'er som Danmarks Naturfredningsforening, Mellempfolkeligt Samvirke, Klimabevægelsen og organisationer som Landbrug & Fødevarer, til relevante ministerier, byråd og de politiske partier samt Det Fælles Bedstes egne netværk til 550 grønne foreninger og virksomheder.
3. **Formulering af en drejebog for landbrugets omstilling** med forslag og scenarier fra 8-10 grønne landsdækkende organisationer med lang erfaring på feltet. Konkrete, gennearbejdede forslag til eksempelvis: En samlet Jordreform, Statslige Jordfonde, Kooperativ organisering af virksomheder i fødevarernes værdikæder, lov om CO2afgifter på fødevarer, finansiering af forskning tilknyttet forsøgsgårde m.m.
4. **Skabe netværk til og samspil med Amsterdam som Omstillingsby** henholdsvis DEAL-sekretariatet og andre centrale aktører for udbredelsen af Doughnutstrategien i verdens storbyer for herigennem at udveksle best practise vedrørende omstilling i praksis. Vi inviterer byrådspolitikere fra Aarhus samt Folketingspolitikere med til Amsterdam.
5. **Etablering af Omstillingsgrupper i Aarhus** med repræsentanter fra civilsamfund, offentlig og private sektor. Herigennem involveres forbrugere, borgere, ngo'er, kommunalforvaltning, erhvervsliv (supermarkeder, restauranter, cafeer, fødevarerproducenter, landbrug etc.), forskere, undervisere og studerende. Konkrete redskaber til formidling og implementering hos kommunens aktører på feltet.
6. **Nye samspil mellem sektorerne:** Involvere Byrådets politikere, kommunalforvaltning, erhvervslivet og borgerne i den konkrete omstillinger af værdikæderne i Aarhus' fødevarerforsyning.
7. **Skabe netværk til vigtige inspiratorer og medspillere i omstillingspraksis uden for Danmark** – DEAL i England med deres netværk til verdens omstillende storbyer, Amsterdam by med dens omstillingserfaringer og praksis.

5. Organisering og samarbejdspartnere

Projektejer: Det Fælles Bedste.

Forslag til samarbejdspartnere:

- **Ngo'er:** Frie Bønder Levende Land, Greenpeace, Permakultur Danmark, Dansk Vegetarisk Forening, NOAH, Køge Fælles Jord, Mellempfolkeligt Samvirke, Regenerativt Jordbrug, Miljøforeningen BLAK, Foreningen Levende Hav, Foreningen Andelsgaard, Landsforeningen mod Svinefabrikker, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, Danmarks Naturfredningsforening i Aarhus, Mellempfolkeligt Samvirke i Aarhus, Landsforeningen mod Svinefabrikker, Det Fælles Bedste. Hertil borgerforeninger, -organisationer, fællesråd og lokalsamfund som fx: Sager der Samler, Fællesråd i Aarhus, Grobund, Friland, Frontløberne i Aarhus, Institut for X, Andelssamfundet i Hjortshøj, Doughnut Economics Action Lap, DEAL.
- **Offentlig:** Aarhus Kommune v/Aarhus Omstillings og Landbrug & Industri, Klimasekretariatet. Aarhus Universitet. Kalø Landbrugsskole. Gymnasier i Aarhus som producerer tematisk undervisningsmateriale ud fra projektets viden.
- **Universitet og forskere:** Foulum AU, RUC, Aalborg Universitet
- **Privat erhverv m.v.:** Business Aarhus, Business Djursland, Change Djursland, Greenlight Aarhus, virksomheder inden for fødevarer, landbrug, gartnerier, fiskeri. COOP og andre i detailhandelen.

Foreløbig har følgende 14 organisationer givet tilsagn om at ville medvirke som samarbejdspartnere:

Frie Bønder Levende Land, NOAH, Greenpeace, Køge Fælles Jord, Permakultur Danmark, Foreningen Andelsgaard, Dansk Vegetarisk Forening, Miljøforeningen BLAK, Foreningen Levende Hav, Foreningen Regenerativt Jordbrug, MS, Danmarks Naturfredningsforening Aarhus, Landsforeningen mod Svinefabrikker, DEAL. Andre har udtrykt interesse for projektet. En række fagpersoner har givet tilsagn om at ville medvirke som oplægsholdere og undervisere.

Der laves konkrete samarbejdsaftaler, som præciserer samarbejdets karakter. Med hensyn til Omstillings- og Doughnutgrupper arbejder vi på at få de vigtigste samarbejdspartnere på plads. Det vil dreje sig om aktører som fx AU Foulum, Agro Food Park, COOP, Kommunalforvaltninger i Aarhus, DK2020, Region Midt, Syddjurs Kommune, Kalø Landbrugsskole, en række ngo'er, Business Aarhus, Business Djursland, samt centrale virksomheder og producenter.

6. Økonomi - Budget

Budgettet er opdelt i følgende seks dele:

- 1) Seminaret / Undervisningsforløbet,
- 2) Formuleringen af en *Drejebog for omstillingen af dansk Madproduktion*, og som led heri temamøde for 15 ngo'er samt forskere på Christiansborg,
- 3) Etablering af Omstillingsgrupper eller Doughnut-grupper,
- 4) Inspirationsbesøg i Amsterdam,
- 5) Besøg i London ved DEAL-team og (forslag) afvikling af Web-konference sammen med DEAL-teamet med formidling af erfaringerne fra projekt om mad.
- 6) Projektledelse

NB: Der ansøges IKKE om rejser; rejseudgifter er angivet i kursiv.

1. Seminarforløbet - uddannelsesdelen	DKK
Løn til undervisere og oplægsholdere	16,200
- Udgifter til det samlede seminarforløb på 12 gange 3½ time á 450 DKK / time	
Transport	6,000
Materials	7,400
Formidling og streaming til YouTube, facebook og hjemmesider	9,000
Lokale leje	9,000
- vi er forskellige steder; enkelte steder låner vi gratis, andre steder betaler vi leje på timebasis	
Projektstyring til seminaret ved Det Fælles Bedste	30.000
Total	<u>77,600</u>

2. Drejebog for omstilling og NGO-temadag I Folketinget	DKK
Ti ngo'er udformer en fælles Drejebog for omstillingen af Landbrug og Fødevarer/Mad i Danmark	56,000
Forberedelse: Hver organisation skriver egne input til den fælles Drejebog	
Beløbet på 56.000 DKK dækker følgende opgaver, som Det Fælles Bedste varetager:	
* opbygning af netværk	
* koordinering af papirer og processer	
* planlægning af skriveproces, udveksling, kommentering, gennemskrivning	
* praktisk tilrettelæggelse af temadagen	
* afholder online og fysiske møder med de ti organisationer	
* skriver det sidste, fælles dokument som sendes til godkendelse hos alle, hvorefter det udsendes	
Papir, print	5.700
Transport:	8,000
Total	<u>69,700</u>

3. Omstillingsgrupper	DKK
* Facilitering af Omstillingsgrupper - 8 møder og en afsluttende fælles temadag	36,000
Omstillingsgrupper (1 eller 2) består af repræsentanter for civilsamfundet, forskere, universiteter, erhvervsliv, offentlig forvaltning	

* Udgivelse af Håndbog for Omstilling: Udgifter betales af de involverede aktører i fællesskab. Opsamling, formulering og formidling af alle praktiske forslag fra Omstillings- og Doughnutgrupperne. De samles til en **Håndbog for Omstilling** med konkrete forslag til klimatiltag, tiltag for miljø og biodiversitet, tiltag for ressource-minimering og cirkulær økonomi. Håndbogen er stilet til lokale aktører inden for madproduktion og -forbrug som supermarkeder, restauranter, cafeer, offentlige kantiner og madordninger, husholdninger, fødevarer/mad-producenter og landmænd, transportfirmaer, offentlig forvaltning, forskere og erhvervsliv hhv. virksomheder inden for madbranchen.

Total **36,000**

4. Amsterdam tour **DKK**

Rejse med nattog til Amsterdam, 20 personer á hver 2,200 DKK 44,000
 Alle betaler for deres egen mad

5. Rejse til DEAL, Doughnut Economics Action Lab **DKK**

Rejse med nattog til London, 10 personer fra Det Fælles Bedste 26,000
 Plan: At udveksle erfaringer, give feedbacks og afholde en web-konference for byer under C40 netværket.

6. Projekt ledelse **DKK**

Projektstyring for helheden koordinering mellem de 5 projektdele, evaluering etc. **62,000**

Samlede ansøgte midler **245,300**

Tidsplan

Del/Måned År	Sept. 22	Okt. 22	Nov. 22	Jan. 23	Feb. 23	Mar. 23	April.23	Maj.23	Juni.23
Undervisning									
Drejebog									
Amsterdam									
Omstillingsgrupper									
London og C40-konference									
Del/Måned År	Aug.23	Sept.23	Okt.23	Nov.23	Dec.23				
Undervisning									
Drejebog									
Amsterdam									
Omstillingsgrupper									
London og C40-konference									

For yderligere information kontakt venligst Niels Aagaard - T 4018 9019 – M niels@detfaellesbedste.dk

Med venlig hilsen,

Hjortshøj den 24. juni 2022

Niels Aagaard

Formand for

Foreningen Det Fælles Bedste

+45 4018 9019

niels@detfaellesbedste.dk

<https://detfaellesbedste.dk/> CVR 40942009

